

A közösségi nevelés kísérleti műhelyei

Beszélgetés a borsodi pedagógiai napokról

Május 21-e és 23-a között igen jónak, realitásnak, őszintének tartottuk meg Miskolcon a borsodi pedagógiai napokat. A háromnapos rendezvény sorozatát igen sokszínű volt, alaptérkép pedig a közösségi nevelés helyszíne. A tanácskozási beszédeket dr. Hetényi Györggyel, a Borsod megyei Tanács művelődési osztályának vezetőjével.

— A borsodi pedagógiai napok megrendezése új kezdeményezés. Mi indokolta ennek szükségességét és azt, hogy országos jellegű rendezvény legyen?

— Borsod megyét úgy tartják számon, mint a közösségi nevelés kísérleti műhelyét. Már az iskolareform bevezetésének első időszakától kezdődően több iskolában vezettünk be különféle kísérleteket a közösségi nevelés legjobb módszereinek megismerésére. Számos iskolában sokféle próbálkozás folyt és folyik, és több helyen igen jó eredményeket mutatkoztak. A borsodi pedagógiai napok megrendezésének alapvető célja volt, hogy ezeket az eredményeket számba vegyük, és tapasztalatcseré formájában bemutassuk, részben a nevelési borsodi dolgozóknak, részben a megyén kívüli élőknek. Eljöttek más megyék képviselői, az Országos Pedagógiai Intézet, különféle tudományos és egyetemi intézmények, valamint az Úttörő Szövetség képviselői. Szükséges volt, hogy munkánkat a külső szemléltető szemével, idegen szemmel is megvizsgáljuk, láttassuk.

— Miként ismerhették meg a tanácskozás résztvevői ezt a sokrétű munkát oly mélyen, hogy értékelést is alkothassanak róla?

— A kitűzött programnak megfelelően először Hunyadi Györggyel, az Országos Pedagógiai Intézet tudományos munkatársa tartott előadást az iskolában folytatott közösségi nevelési kísérlet tapasztalatairól. Ezek közül az egyik Borsod megyei helyzetéről. Ezt a beszámolót a tanácskozás

igen jónak, realitásnak, őszintének tartottuk meg Miskolcon a borsodi pedagógiai napokat. A háromnapos rendezvény sorozatát igen sokszínű volt, alaptérkép pedig a közösségi nevelés helyszíne. A tanácskozási beszédeket dr. Hetényi Györggyel, a Borsod megyei Tanács művelődési osztályának vezetőjével.

— Hogyan ítélték meg a borsodi pedagógiai napokon az eddig folytatott közösségi nevelési kísérleteket?

— A tanácskozás megerősítette, hogy a Borsod megyei kezdeményezések jók. Többben megállapították, hogy színesebb a közösségi nevelés formái, egyre markánsabb vonásokkal kezd kialakulni az iskolák sajátos arculata. A bázisiskolák kisugárzása, hatása jó a környező intézetekre, és egyre több iskolában válik közügyvé a közösségi nevelés legjobb útjainak, módszereinek keresése. Sőt, mint a helyszíni tapasztalatok is igazolták, számos közösségben, településen az iskola falain túl a társadalom ügyévé vált a közösségi nevelés. Vezetők és társadalmi szervek, szülői munkaközössé-

gek kapcsolódnak be ebbe a munkába. Igen lelkes támogatói a törekvésnek a járási művelődési szervek, amelyek kezdeményezik, támogatják és szervezik ezt a munkát.

— Gondoljuk, a háromnapos tanácskozás a jövőre nézve sok tanulsággal szolgált, amit nemcsak a borsodiaknak kellene megismerni. Miben tudná összegezni a legfőbb tanulságokat?

— A legelső és nagyon fontos tanulságként kell említenem, hogy nagyobb figyelmet fordítsunk a jövőben az alsó tagozatos osztályokban folyó közösségi nevelésre, illetve jobban használjuk fel az ezekben az évfolyamokban adódó közösségi nevelési lehetőségeket. A másik nagyon fontos tanulság, hogy a jó közösségi neveléshez szükséges a diákönkormányzat, de az ne formális legyen, azt tovább kell erősíteni. Ehhez pedig harmadik alapvető tanulságként csatlakozik, hogy a jó pedagógiai irányítás elengedhetetlenül szükséges, de az ne közvetlen beavatkozás formájában jelentkezzen. A jó pedagógiai irányítás pedig feltételezi az egész nevelőtestület együttes és egyetemes hozzáállását. Végül mint tanulság kell elmondanom, hogy a közösségi nevelés során szerzett eddigi jó tapasztalatokat a jövőben még inkább közzé kell tennünk. Tapasztalatcserék, konzultatív tanácskozások, pályázatok, kiadványok formájában is. Borsod megyében szeretnénk az elkövetkező években egy jubileumi kötetben megjelentetni az e témakörben szerzett legértékesebb tapasztalatainkat. Benedek Miklós

Operaelőadás az aggteleki barlangban

Az aggteleki barlangrendszert, mesészerű oszlopvilágát kívül utánozhatatlan akusztikai adottságokkal is rendelkezik. Mindezek együtt különleges lehetőséget kínálnak különleges alkalomak megteremtésére. Ennek felismerése vezetett a barlangi hangversenyek rendezéséhez. Akik részesei voltak már az ott kapott élménynek, tudják, hogy a hely varázsa még a zenében járatos emberre is maradandó élménnyel hat.

A kételkedőkben felmerülhet a gyanú, vajon nemcsak idegenforgalmi attrakció ez, zenével ötvözve? A hallottak alapján több. A különleges körülmények miatt elvetendő ez a koncertezési, muzsikálási forma? Nem, inkább örülni lehet annak, hogy a zene bűvös, az életet megszépítő áldása így olyanokhoz is eljut, akik másutt teljesen közömbösen elmennek mellette.

Feltehető a kérdés, hogy a vásárnapi megrendezett operaelőadást másutt meghallgatva volna-e csaknem ezer ember. Gluck örök szép operája, az Orpheusz vonzott volna-e színházba ekkora nézősereget és hallgatóságot? Meglehet, hogy igen. De az az élmény és varázs, amelyet a csodás hangversenyteremben kapott, olyan egyedülálló, amely csak ebben a mesés környezetben érinthette meg lelke mélyéig.

Nem véletlenül esett a választás Gluck Orpheusz című operájára. A környezet az operai mitológiai cselekményének és helyének legteljesebb összhangját jelenti. A fantasztikus alakú, káprázatos cseppkövek idézik a monda alvilági torkának távolgató mélységeit, a fekete félelemtől sötétülő helye-

ket, ahol az alvilág istenét kereste meg Orpheusz és könyörgött meghalt feleségéért, Euridikéért.

De lássuk a történetet, amely az opera cselekménye: Orpheusz a monda szerint a görög Kalliope múzsának, mások szerint magának Apollón istennek volt a fia. Bűvös lantjával és csodálatosan szép énekével még az alvilág urának a szívét is meglágyította. Felesége volt a bájos Euridike, akit a parton, fürdés után megnart a mérges kígyó és ez halálát okozta. Gyászolta Euridikét az ég, siratta a föld. Sírta a Rhodope hegység sziklái, a géták népe, a Hebrosz folyó és az egész Trákia.

Orpheusz lantja zengő hangjában keresett vigasztalást és éjjel-nappal siratta elvesztett hitvesét. Ennek megindult az alvilágba szándékozott árnyak, a napvilágtól megfosztott emberek képmásai, hajdani hősök, hajadon lányok és ifjak. A dalnok kérte az alvilág istenét, adják vissza szeretett hitvesét. A fájdalommal bűvös ének meglágyította az alvilág királynőjének, Persephonének szívét, aki megszánta a dalnokot és megengedte, hogy Euridike az alvilágból visszatérhessen a napvilágra egyetlen feltétellel. Férje mögött menjen és amíg ki nem érnek, Orpheusz ne nézjen hátra, mert ha megnézi, elvesztik Euridikét. De a parancsot Orpheusz nem bírta megtartani, elvette észét a vágy, már majdnem felérték a napvilágra, amikor hirtelen megállt, visszafordult, megnézte a szerződést és örökre elvesztette Euridikét. Eltűnt az aszszony, mint a füst, örökre és mint hűvös árnyat vitte a Styx vízen Charon, a szörnyű evezős.

A nagy német mesternek, az opera nagy reformátorának, Glucknak, az antik monda alapján készült Orpheusz című, megzenésített tragédiája emelkedett hangon, egyszerű, természetes, igaz, nemes, megrendítő dallamokkal, hatalmas kórusokkal, és a zenei cselekményt kifejező zenekarral állított emléket a hitvesi szeretetnek és önfeláldozásnak.

Az opera koncertszerű formában került előadásra, amelyen közreműködött a Budapesti Postászenekar, a KISZ Központi Művészegyüttes énekei, továbbá Koltai Valéria, Szabó Anita, Andor Éva. Vezényelt Erdélyi Miklós, az Operaház karnagya.

Az opera koncertesített formája természetesen megfelelő változtatásokat kívánt, hiszen a műhöz balettbetétek, táncok is hozzá tartoznak. Mégis a hely különös szépsége, a

fantasztikus formájú háttér, az ez alkalomra készült világítás, amely a szikláknak és cseppköveknek valóban mesészerű és alvilági hangulatot kölcsönözött, megfogta és különös hangulatba hozta a nézőket és hallgatókat. Az előadásról egészében véve elismeréssel szólhatunk. Miután azonban még egyszer bemutatásra kerül, kénnünk kell a vezénylő karmestertől is a bátrabb, a hely nagyszerű akusztikájával jobban élő kifejezést, teltebb, drámaibb és meggyőzőbb kórushangzást, hiszen a kórusok a Gluck-operákban drámai elemek hordozói. Nagy örömmel és nagy elismeréssel kell szólnunk az Orpheusz megzenésítő Szabó Anitáról, akinek áttelt, meggyőző, elhíhet, művészi megformált előadása a legszebb élményt jelentette, de a szolisták mindegyike szép teljesítményt nyújtott.

Mint említettük, az eddigi folyamán zenekari hangversenyeket már rendeztünk ebben a különös hangversenyteremben, teljesen új, még ki nem kísérelgetett műfaj az opera. Nem hiszünk túlzás lenne azt állítani, hogy ez a zenei esemény még Európában is egészen egyedülálló. Meggyőződésünk szerint továbbfejleszthető és fejlesztendő, a helyhez illő és megfelelő téma választással. A közönség számára meg fogja könnyíteni a jobb megértést, ha a legközelebbi előadásokon az opera cselekménye, sőt a cselekmény szálainak vezetését narrátor segítségével megoldódik. Még többet tehetünk azért, hogy a fantasztikus szépségű háttér gazdagabb, vagy inkább előtérbe kerüljön a világítás jobban beépülhessen a cselekménybe. Sőt az is célszerűnek látszik, ha a most megindított világítástechnikát csak egy kicsivel továbbfejlesztjük. Mitológiai tárgyú cselekménnyel még elhíhetőbb erejű lesz a kórusnak valamifajta stílusos, egyszerű kosztümös szerepeltetése, sőt ugyanez elképzelhető a szolistákra is.

Az előadás méltatására túlságosan sokat írtunk, de az a kifejezés, hogy felejthetetlen és a vele való foglalkozás megéri a töredéket. Kíváncsún várjuk a jövőre a jóval szélesebb körű propaganda. Meggyőződésünk szerint, miután oly sokan vannak még Magyarországon, akik ezt a ritka természeti csodát önmagában sem látják, bizonyosan megkeresik az alkalmat ennek a nem mindennapi lehetőségnek a megtekintésére.

V. Zalan Irén

Nincs reménytelen eset

Hűszéves az Országos Mentőszolgálat

Az utak villámgyors, fehér járművel, amelyek naponta hűznék el szemünk előtt egy-egy emberi élet mentőangyalaként, ünnephez érkeztek.

Egy csendes orvosi szobában beszélgetek dr. Bencze Bélával, a mentők főigazgatójával. Statisztikai adatokról, a mentők munkájáról, a — múltból Két fő magyarországi mentőegységet tartományosították elkövetésében élt.

1948-ban a meglehetősen széttagolt szolgálat egységeit vált az ország egész területén, és a napjainkig eltelt húsz esztendő alatt 312 millió 500 ezer kilométeren 12 millió 370 ezer beteget szállított.

Ma a mentők munkája nem kapcsolódik szorosan a közgazdasági területekhez. Minden megyeszékhely rendelkezik ugyan mentőállomással, de a betegekért mindig a legközelebbi, leggyorsabban célba érő kocsit jelentkezik.

— A fő cél tehát a gyorsaság?

— Csak a kivonulásmál. De a beteg szállításánál már nemcsak a gyorsaság a fontos, hanem a megfelelő hőmérséklet, a zajtalanság biztosítása és a beteg kényelme is. (Az ország 700 mentőkocsija ennek a célnak felel meg.) A beteg egészségét sokszor jobban veszélyezteti a rázkódás, a hirtelen fékezés, mint néhány percnyi esetleges késés.

A gyorsaság képviselői: a „repülő kórházak”. Mozgó ambulanciák, amelyek több száz ember életét mentették meg az utolsó pillanatokban. A mentők rohamkocsinak nevezik őket: nemcsak a másodpercek, a másodpercet is ezzel rohamozzák. Még egészen friss, alig néhány napos az a

történet, amely egy szívinfarktusos asszonyról szól, aki nál már beült a klinikai halál. A repülő kórház percek alatt a helyszínen volt, és a gyors orvosi beavatkozás megmentette a beteg életét.

Ha kell, a levegőbe is felszállnak. Hét repülőgéppel múlt évben 1800 órát repültek, és 1600 beteget helyeztek biztonságba.

Szállították már Pestre kötöttél átszúrt mellkasú gyermeket, sürgős műtétet menthető szülő asszonyt, és előfordult, hogy külföldön is landoltak.

— Legmesszebb Londonban és Stockholmban jártak repülőnk. Nemrég Lengyelországba, a viharos Tátra fölé vitték haza egy kisfiút. Olyan sok a megrendelés, hogy alig győzik teljesíteni őket. Valaki például Japánba akarta vitetni betegét. Ilyen hosszú útra azonban nem vállalkozhatunk.

Sokszor hidegben, hófúvásban állnak helyt a mentők. — A legrosszabb terep?

— A hegyvidék: ősszel és télen. De az Alföldön is van elég a homokból, sárból. — A balesetek száma emelkedik, vagy csökken?

Az utóbbi időben különösen vidéken, a mezőgazdasági területeken erősen emelkedően van. Múlt évben már 1 millió 137 ezer betegünk volt.

— Önöknél, mentőknél, van reménytelen eset?

— Ilyet nem ismerünk.

Köcs Csaba

Menetjegy

Ugye, milyen bosszantó, ha hosszú ideig sorba kell állni a vasúti jegypénztár előtt, s közben idegesen nézzük karóránkra, meg az állomásépület nagy óráját, amelyen a mutató vérszen közeleg ahhoz a perchez, amikor a vonatunknak indulnia kell, s előttünk még tizenketten állnak a sorban. Csúcsforgalmi időben, egyes utastorlódással járó időszakokban, például a Budapesti Nemzetközi Vásár idején, bizony nehezen megy a jegyváltás akár a miskolci Tiszai pályaudvar pénztárait, akár a budapesti Keleti pályaudvarét nézzük. A torlódás idegességet okoz az utasnál, s a jegypénztárosnál egyaránt. Ennek elkerülése végett vezette be a MÁV a menetjegyek elővételét. Mind a belföldi, mind a külföldi utazáshoz megválthatók a menetjegyek elővételben is. Ismeretes, hogy az állomásokon belföldi menetjegyet utazás előtt három nappal adnak ki, ünnepi forgalom időszakában pedig hét nappal korábban. Külföldi menetjegyek hosszabb időre előre megválthatók.

Ez az elővétel is az állomási pénztáraknál történik, és nem csökkenti a már említett torlódást. Igaz, hogy az IBUSZ, mint a MÁV hivatalos menetjegyjáradéja szintén árúsi menetjegyeket, azonban az egyszerű, egy menetjegy szövege

gyek, vagy akár belföldi menetjegy kiadása ott sem elég gyors ünnepi torlódás idején. Különösen nehezebb, lassítja az ottani jegykiadást, hogy az előnyomított jegyek helyett árúkat kell kitölteni, bontólámpa fűzni, pénztári jegyzéket készíteni hozzá. Az utas csak ez után veheti át a leggyorsabb menetjegyet is. Nem tudni, miért kellett ezt így bonyolítani?

A jobb jegyelvétél érdekében nem lenne hasznosabb, ha a MÁV-nak a nagy forgalmú városok belterületén, mint például Miskolcon, valamelyik forgalmi csomópont közelében lenne egy jegypénztár, ahol bármikor, bármilyen jegyet sorbaállás, és különösebb eljárás nélkül, ide a jegyet, oda a pénzt alapon mindig meg lehetne kapni. Hogy ez a MÁV szabályzatán, vagy megfelelő helyiség hiányán múlik-e, nem tudni. De hogy az utazókönnyelmét szolgálja, az biztos. S ott talán még arra is mód lenne, hogy teljes árú, vagy a félárú igazolványra járó 50 százalékos, oda-vissza szóló menetjegy, kiszolgálják annak, aki visszafelé jövet nem akar még egyszer sorban állni a Keleti pályaudvar mindig zsúfolt pénztárára, vagy más állomások ablakai előtt.

(hm)

TÉNAGY SÁNDOR

A búzavetésben

A búzavetésben

— de szép! —
szalad a lány, villog a térd,
ahány szál, annyi ujj
— de szép! —
ágaskodik, integet érte,

A búzavetésben

— de jó! —
szalad, leguggol s megint szalad,
már egyre lázasabb:
ahány szál, annyi ujj
— de jó! —
incselkedik a szoknya alatt.

SERFŐZÓ SIMON

E földre

E földre csak azért kerültem, kicsapva a napra, mert apám egyszer úgy akarta?

Megfujjon épp a szél, párat meg léphetek, és egy golyó elé majd én is jó leszek?